

canllaw byr i'r

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cynnwys

	Tudalen
Y Cynllun	1
Ymddeoliad	2
Y Buddion	3
Diogelwch ar gyfer eich Teulu	4
Rhai sy'n gadael heb hawl di-oed i fuddion	4
Cymorth gyda Phroblemau Pensiwn	5
Manylion Cyswllt	6

Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL) yng Nghymru a Lloegr

Mae hwn yn ddisgrifiad byr o amodau aelodaeth y cynllun, ynghyd â'r prif fuddion sy'n berthnasol os ydych yn cyfrannu i'r CPLIL ar Ebrill 1 2017 neu ar ôl hynny.

Pa fath o gynllun ydyw?

Mae'r CPLIL yn gynllun pensiwn galwedigaethol, yn dreth gymeradwyedig, ddiffiniedig a sefydlwyd dan Ddeddf Blwydd-dâl 1972. Seilir buddion y cynllun o 1 Ebrill 2014 ar eich Cyfartaledd Cyflog Gyrfa Wedi'i Adbriso. Mae'n ddiogel iawn oherwydd fe drefnir y buddion yn unol â'r gyfraith.

Pwy all ymuno?

Mae'r CPLIL yn cynnwys Llywodraeth Leol a sefydliadau eraill sydd wedi dewis cyfranogi ynddo. Byddwch yn cael eich dwyn i mewn i'r cynllun yn awtomatig os oes gennych gontract cyflogaeth am o leiaf 3 mis ac rydych o dan oed 75. Fel arall, os oes gennych gontract cyflogaeth o lai na 3 mis ond rydych o dan oed 75, NI fyddwch yn dod i mewn i'r cynllun yn awtomatig, ond byddwch yn cael y dewis i ymuno gan eich Cyflogwr.

Os ydych yn Swyddog yr Heddlu, Diffoddwyr Tân neu Athro, ni fyddwch yn cael caniatâd i ymuno â'r CPLIL.

Sut ydwyf yn sicrhau fy mod yn dod yn aelod o'r CPLIL?

I sicrhau eich hawl i fuddion y Cynllun, mae'n bwysig eich bod yn cwblhau a dychwelyd y ffurflenni ymuno. Wedi derbyn eich ffurflenni, fe ddarperir cofnodion perthnasol ac fe anfonir hysbysiad swyddogol o'ch aelodaeth o'r CPLIL i chi. Dylech wirio eich slip cyflog hefyd i sicrhau fod eich cyfraniadau pensiwn yn cael eu didynnu.

Alla i optio allan o'r CPLIL ac ail ymuno yn ddiweddarach?

Gallwch adael y CPLIL ar unrhyw adeg drwy ofyn i'r Adran Bensiynau am ffurflen optio allan a'i dychwelyd at eich Cyflogwr. Efallai fydd wedyn hawl gennych i ad-daliad o gyfraniadau pe baech yn gadael y cynllun o fewn 2 mlynedd o ymaelodi. Os byddwch yn optio allan, gallwch optio yn ôl i mewn i'r cynllun ar unrhyw adeg, ar yr amod eich bod o dan oed 75 ar y pryd. Fodd bynnag, bydd eich Cyflogwr yn gyfrifol am ddod â chi yn ôl i fewn i'r CPLIL o dan ofnyion Cofrestru Awtomatig. Bydd gennych yr opsiwn i optio allan eto pryd hynny. Efallai y byddwch yn dymuno cael Cyngor Ariannol Annibynol cyn i chi wneud y penderfyniad i adael y CPLIL.

Nodwch NI ddylech gwblhau datganiad optio allan cyn cychwyn eich cyflogaeth.

Faint byddaf yn ei dalu?

Bydd graddfa eich cyfraniad yn dibynnu ar faint ydych yn cael eich talu, ond bydd rhwng 5.5% a 12.5% o'ch cyflog pensiynadwy. Bydd y raddfa y byddwch yn ei thalu yn dibynnu ar eich band cyflog.

Dyma'r Bandiau Cyfaniadau o 1 Ebrill 2017.

Cyflog Pensiynadwy Blynyddol:	Graddfa Cyfrannu:
Hyd at £13,700	5.5%
£13,701 i £21,400	5.8%
£21,401 i £34,700	6.5%
£34,701 i £43,900	6.8%
£43,901 i £61,300	8.5%
£61,301 i £86,800	9.9%
£86,801 i £102,200	10.5%
£102,201 i £153,300	11.4%
Mwy na £153,301	12.5%

Fel aelod o'r CPLIL, bydd eich cyfraniadau yn rhoi rhyddhad treth ar yr amser y byddant yn cael eu didynnu o'ch cyflog. Mae cyfyngiadau ar y swm o ryddhad treth sydd ar gael ar gyfraniadau pensiwn. Os yw gwerth eich cynilion pensiwn yn cynyddu o fwy na'r lwfans blynyddol o £40,000 mewn unrhyw un flwyddyn, efallai bydd rhaid i chi dalu treth ychwanegol. Ni fydd y lwfans blynyddol yn effeithio'r mwyafrif o bobl.

Ydy fy Nghyflogwr yn cyfrannu?

Mae eich Cyflogwr yn talu gweddill y gost o ddarparu eich buddion yn y CPLIL. Pob 3 blynedd fe ymgymrir ag arolwg annibynol i gyfrifo faint y dylai eich Cyflogwr gyfrannu i'r Cynllun.¹

A allaf dalu mwy i gynyddu fy muddion?

Gallwch dalu ychwaneg o dan CPLIL i gynyddu eich buddion ymdeol. Gallwch wneud hyn trwy unai dalu Cyfraniadau Pensiwn Ychwanegol (CPY) i brynu pensiwn CPLIL ychwanegol, neu trwy wneud taliadau i drefniant Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY) y cynllun. Am ragor o wybodaeth ar yr opsiynau yma, cysylltwch â'r Adran Bensiynau.

A allaf dalu llai i mewn i'r CPLIL?

Cewch ddewis talu hanner eich cyfraniad arferol ac o ganlyniad cael hanner y pensiwn am y cyfnod hwn. Fodd bynnag, byddwch yn cadw'r ddarpariaeth lawn o ran gwarchodaeth salwch a marwolaeth yn ystod y cyfnod hwn. Os dymunwch ymuno â'r **adran 50/50**, bydd angen ichi ofyn am **ffurflen ethol** gan eich Cyflogwr. I ailymaelodi â'r **Brif adran**, bydd angen ichi lenwi ffurflen ethol arall.

A allaf drosglwyddo buddion pensiwn i'r CPLIL?

Gellir trosglwyddo buddion cronedig blaenorol yn y CPLIL neu drefniadau pensiwn eraill i mewn i'r CPLIL. Rhaid dewis trosglwyddo cyn pen 12 mis i ymaelodi neu gyfnod hirach os bydd eich Cyflogwr yn caniatáu. I gael mwy o wybodaeth, cysylltwch â'ch Cyflogwr.

¹ Yn y dyfodol efallai y bydd angen i gynyddiadau neu ostyngiadau yn y gost o ddarparu'r cynllun gael eu rhannu rhwng aelodau a chyflogwyr, yn unol â chyfarwyddyd y Llywodraeth.

Ymddeoliad

Er mwyn fod yn gymwys i fuddion ymddeoliad y CPLIL, mae'n rhaid i chi fod yn aelod o'r cynllun am o leiaf 2 mlynedd neu wedi trosglwyddo hawliau pensiwn eraill i'r CPLIL, neu fod gennych fuddion gohiriedig yn y CPLIL yn Lloegr neu yng Nghymru.

Pryd gallaf ymddeol?

Gallwch ymddeol a derbyn buddion llawn y CPLIL unwaith y byddwch wedi cyrraedd eich Oedran Pensiwn Arferol (OPA), sy'n gysylltiedig ag Oedran Pensiwn y Wladwriaeth (OPW) a all newid yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Cynllun hefyd yn darparu ar gyfer taliadau cynnar o'ch buddion CPLIL.

Beth yw fy muddion ymddeol CPLIL?

Pan fyddwch yn ymddeol byddwch yn derbyn pensiwn blynyddol ac fe fydd gennych y dewis i gymryd rhan o'ch pensiwn fel lwmp swm yn rhydd o dreth. Os ydych wedi ymuno â'r CPLIL cyn 1 Ebrill 2008, bydd eich pecyn buddion safonol yn cynnwys lwmp swm yn rhydd o dreth awtomatig, fel y disgrifir yn yr adran **Y Buddion**.

Alla i ymddeol yn gynnar?

Gallwch ddewis yn wirfoddol i ymddeol yn gynnar a derbyn eich buddion CPLIL ar unrhyw oed rhwng 55 a 75 mlwydd oed, ond efallai y bydd eich buddion yn cael eu lleihau yn actiwaraid i gymryd i ystyriaeth eu bod yn cael eu talu'n gynnar cyn eich OPA.

A oes unrhyw gosbedigaethau am ymddeol yn gynnar a chymryd buddion yn syth?

Os ydych yn ymddeol yn wirfoddol cyn eich OPA, bydd eich buddion CPLIL yn cael eu lleihau i gymryd i ystyriaeth eu bod yn cael eu talu yn gynnar a'r ffaith y bydd eich pensiwn yn daladwy am gyfnod hwy. Fodd bynnag, os ymunoch â'r CPLIL ar neu cyn 30 Medi 2006 mae'n bosib eich bod wedi cael eich gwarchod yn erbyn y gostyngiadau posibl ar ran neu'r cyfan o'ch buddion.

Os ydych yn ymddeol yn wirfoddol cyn eich OPA neu yn ymddeol ar neu ar ôl eich OPA, gallwch ohirio derbyn eich buddion, ond rhaid i chi eu derbyn cyn 75 mlwydd oed. Os ydych yn derbyn eich pensiwn ar ôl eich OPA, bydd eich buddion yn cael eu talu ar raddfa uwch i adlewyrchu'r taliad hwyr.

Beth wnaiff ddigwydd os rwyf yn derbyn pensiwn CPLIL ac yn cael fy ail-gyflogi?

Os ydych yn cael eich ail-gyflogi o fewn Lywodraeth Leol neu gan Gyflogwr sydd yn cynnig aelodaeth o'r CPLIL, yna mae rhaid datgan wrth y Gronfa Bensiwn (ble derbynnir eich pensiwn), eich bod wedi dyfod yn ail-gyflogedig - difater os ydych eisiau ymuno a'r cynllun ai beidio. Yn y sefyllfa yma, buasai gwiriad yn digwydd i weld os fyddai'r pensiwn yn gostwng neu hyd yn oed yn cael ei stopio.

Beth os yw fy Nghyflogwr yn fy ymddeol ar sail ddiswyddiad neu effeithlonwydd busnes?

Os ydych yn 55 mlwydd oed neu'n hŷn, bydd gennych hawl i daliad o'ch buddion CPLIL yn syth, heb ostyngiad.

Beth fydd yn digwydd os bydd yn rhaid i mi ymddeol yn gynnar oherwydd salwch?

Os bydd yn rhaid i chi adael gwaith ar unrhyw oedran oherwydd gwaeledd iechyd parhaol, sydd angen ei ardystio gan feddyg iechyd galwedigaethol annibynnol a benodir gan eich Cyflogwr, mae'r cynllun yn darparu pecyn ymddeol haenog ar sail gwaeledd. Gallai hyn olygu y telir buddion i chi'n syth, ac os yw'n annhebygol y byddwch yn gallu ymgymryd â gwaith cyflogedig cyn pen 3 blynedd ar ôl i chi adael, mae'n bosibl y bydd y buddion hyn yn cynyddu.

Mae gwaith cyflogedig yn golygu gwaith cyflogedig am ddim llai na 30 awr yr wythnos am gyfnod o ddim llai na 12 mis.

Beth os ydwyf yn dymuno symud yn raddol i ymddeoliad?

Gelwir hyn yn ymddeoliad Hyblyg. O 55 mlwydd oed ymlaen, os ydych yn cwtogi ar eich oriau neu'n ymgymryd â swydd â llai o gyfrifoldeb, ac os yw eich Cyflogwr yn cytuno, gallwch gymryd eich holl fuddion neu rai ohonynt - bydd hyn yn eich cynorthwyo i ymddeol wrth eich pwysau. Os ydych yn cymryd ymddeoliad hyblyg cyn eich OPA, gall eich buddion cael eu lleihau er mwyn cymryd i ystyriaeth y ffaith eu bod yn cael eu talu'n gynnar oni bai bod eich Cyflogwr yn cytuno i hepgor y gostyngiad yn gyfan neu'n rhannol.

Gallwch barhau i dalu i mewn i'r CPLIL ar eich oriau llai neu yn eich swydd newydd, gan adeiliadu rhagor o fuddion yn y Cynllun. Mae ymddeoliad Hyblyg yn dibynnu ar ddisgresiwn eich Cyflogwr a bydd yn rhaid iddynt drefnu eu polisi ynglŷn â hyn mewn datganiad cyhoeddedig.

Beth os wyf yn parhau i weithio ar ôl fy OPA?

Os ydych yn parhau i weithio ar ôl eich OPA, byddwch yn parhau i dalu i mewn i'r cynllun, gan ychwanegu rhagor o fuddion. Byddwn yn talu eich pensiwn ar ôl i chi ymddeol, neu pan fyddwch yn cyrraedd noswyl eich pen-blwydd yn 75, neu os ydych yn cymryd ymddeoliad hyblyg gyda chaniatâd eich Cyflogwr, pa un bynnag sy'n digwydd gyntaf. Os ydych yn cymryd eich pensiwn ar ôl eich OPA, bydd yn cael ei gynyddu i adlewyrchu'r ffaith y bydd yn dalu dros gyfnod llai. Bydd yn rhaid talu eich pensiwn cyn eich penblwydd yn 75.

Y Buddion

Sut y caiff fy mhensiwn ei gyfrifo?

Pan fyddwch yn ymddeol, byddwch yn derbyn pensiwn sy'n cynyddu'n flynyddol yn unol â mynegai cysylltiedig, sy'n daladwy am eich oes, a dewis i gyfnewid rhan o'ch pensiwn (yn amodol ar gyfyngiadau CThEM) am lwmp swm di-dreth, sy'n daladwy i chi pan fyddwch yn tynnu eich buddion.

Bob blwyddyn, byddwch yn cronni pensiwn sy'n gyfwerth â 1/49fed o'r tâl pensynadwy yr ydych wedi ei dderbyn yn y flwyddyn gynllun (o 1 Ebrill - 31 Mawrth). Eich cyflog pensynadwy yw'r elfen o dâl ble rydych yn talu cyfraniadau pensiwn arno. Os ydych wedi dewis ymuno â'r adran 50/50 y cynllun, bydd y gyfradd y mae eich pensiwn yn adeiladu yn hanner y gyfradd yma h.y. 1/98fed o'ch cyflog pensynadwy.

Bydd y pensiwn yr ydych yn adeiladu i fyny o 1 Ebrill - 31 Mawrth wedyn yn cael ei ychwanegu at eich cyfrif pensiwn ac yn cael ei hailbrisio yn unol â mynegai chostau byw priodol bob mis Ebrill. Mae'r enghraifft isod yn dangos sut y mae eich pensiwn yn cael ei gyfrifo.

O 1 Ebrill hyd at 31 Mawrth (**Flwyddyn Gynllun 1**), mae cyflog pensynadwy Sian wedi cael ei asesu fel £15,000. Mae'r pensiwn sydd wedi cael ei ychwanegu at ei chyfrif mewn perthynas â'r flwyddyn yma wedi ei gyfrifo fel a ganlyn:

$$1/49 \times £15,000 = \mathbf{£306.12}$$

Wedi ychwanegu £306.12 i gyfrif pensiwn Sian, mae yna yn cael ei adbrisio i gymryd ystyried cynyddiad chwyddiant tybiedig o 2% (£306.12 + 2% = **£312.24**).

Yn Flwyddyn Gynllun 2, aseswyd cyflog pensynadwy Sian fel £15,150:

$$1/49 \times £15,150 = \mathbf{£309.18}$$

Mae £309.18 yn cael ei ychwanegu i'w chyfrif pensiwn (£312.24 + £309.18 = **£621.42**). Bydd ei chyfrif wedyn yn cael ei adbrisio i gymryd i ystyried cynyddiad chwyddiant tybiedig o 2.5%. Gwerth ei chyfrif pensiwn ar ol Blwyddyn Cynllun fydd **£636.96**.

Fodd bynnag, os yw Sian yn ethol i gyfrannu i'r adran 50/50 y cynllun ar gyfer y cyfan o'r flwyddyn gyntaf, bydd ei phensiwn yn cael ei gyfrifo fel a ganlyn:

$$1/98 \times £15,000 = \mathbf{£153.06} \quad (+ 2\% \text{ cynyddiad chwyddiant tybiedig} = \mathbf{£156.12}).$$

Nodwch y gwahaniaeth mewn **adeiladaeth pensiwn** Sian wrth gyfrannu yn yr Adran 50/50 o'r Cynllun (£312.24 llai £156.12 = **£156.12**).

Cyfnewid rhan o'ch pensiwn i dderbyn lwmp swm di-dreth

O dan reoliadau CThEM, gallwch gyfnewid rhan o'ch pensiwn blynyddol am daliad unigol rhydd o dreth. Gallwch gymryd hyd at 25% o werth cyfalaf eich buddion pensiwn fel lwmp swm ac fe fyddwch yn derbyn £12 lwmp swm ar gyfer pob £1 o bensiwn a rhoi'r heibio.²

A allaf gymryd fy CGY (AVC) mewnol fel arian parod?

Os ydych yn talu cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol (CGY) trwy'r CPLIL, bydd gennych opsiynau amrywiol ynghylch ei dalu. I gael rhagor o wybodaeth am yr opsiynau hyn, cysylltwch â'r Adran Bensiynau.

² Ar yr amod nad yw'r lwmp swm cyfan yn fwy na £250,000, llai gwerth unrhyw hawliau pensiwn arall sydd gennych.

Beth os wyf wedi ymuno â'r CPLIL cyn 1 Ebrill 2014?

Newidiodd y CPLIL o fod yn gynllun cyflog terfynol i Gynllun Cyfartaledd Gyrfa Wedi'i Adbrisio ar 1 Ebrill, 2014. Fodd bynnag, os ydych wedi ymuno â'r cynllun ar neu cyn 31 Mawrth 2014, byddwch hefyd wedi adeiladu i fyny buddion yn y cynllun cyflog terfynol, a fydd yn parhau i fod yn seiliedig ar eich **cyflog terfynol** pan fyddwch yn gadael y cynllun neu'n dewis ymddeol.

Ar gyfer aelodaeth a adeiladwyd hyd at 31 Mawrth 2008, byddwch yn derbyn pensiwn sy'n gyfartal i 1/80fed o'ch cyflog terfynol, yn ogystal â lwmp swm di-dreth awtomatig o 3 gwaith gwerth y pensiwn hwn. Mae'r cyfrifiad hwn hefyd yn seiliedig ar eich aelodaeth o'r cynllun, sy'n cael ei gymesur os ydych yn gweithio'n rhan amser. Ar gyfer aelodaeth a adeiladwyd i fyny rhwng 1 Ebrill 2008 a 31 Mawrth 2014, byddwch yn derbyn pensiwn sy'n gyfartal i 1/60fed o'ch cyflog terfynol, ond HEB hawl i lwmp swm di-dreth awtomatig. Fodd bynnag, byddwch yn cael y dewis i gyfnewid rhan o'ch pensiwn am lwmp swm di-dreth pan fyddwch yn ymddeol (fel y disgrifir ar y dudalen flaenorol).

Wrth ei ychwanegu at eich buddion Cyfartaledd Gyrfa, bydd hyn wedyn yn rhoi i chi chyfanswm gwerth eich buddion CPLIL. Mae'r enghraifft isod yn dangos sut y bydd eich buddion cyflog terfynol yn cael ei gyfrifo.

Mae gan Sian 10 mlynedd o aelodaeth yn y cynllun hyd at 31 Mawrth 2008 a 6 mlynedd o aelodaeth rhwng 1 Ebrill 2008 a 31 Mawrth 2014. Mae hi wastad wedi gweithio'n llawn amser ac mae ei chyflog terfynol wedi cael ei gyfrifo fel £15,000.

Mae ei buddion cyflog terfynol yn cael eu cyfrifo fel a ganlyn:

Aelodaeth hyd at 31 Mawrth 2008:

$$10 \text{ mlynedd} \times 1/80 \times £15,000 = £1,875 \quad \text{Pensiwn Blynyddol}$$

$$10 \text{ mlynedd} \times 3/80 \times £15,000 = £5,625 \quad \text{Lwmp Swm di-dreth Awtomatig}$$

Aelodaeth o 1 Ebrill 2008 hyd at 31 Mawrth 2014:

$$6 \text{ mlynedd} \times 1/60 \times £15,000 = £1,500 \quad \text{Pensiwn Blynyddol}$$

DIM hawl i Lwmp Swm di-dreth Awtomatig

Cyfanswm gwerth buddion Cyflog Terfynol:

$$£1,875 + £1,500 = £3,375 \quad \text{Pensiwn Blynyddol}$$

$$£5,625 \quad \text{Lwmp Swm di-dreth Awtomatig}$$

Pa gyflog bydd yn cael ei ddefnyddio i gyfrifo fy muddion cyflog terfynol?

Fel arfer, fe gyfrifir eich buddion ar gyflog pensynadwy eich blwyddyn olaf (os ydych yn rhan amser fe gynyddir eich cyflog olaf i'r hyn a fuasech wedi ei dderbyn pe buasech yn llawn amser). Fodd bynnag, gellir cyfrifo eich buddion ar gyflog un o'r ddwy flynedd flaenorol, os yw'n well ac, os yw eich cyflog yn gostwng, neu os yw'r cynnydd i'ch cyflog wedi ei gyfyngu yn eich 10 mlynedd diwethaf o wasanaeth di-dôr gyda'ch Cyflogwr, yna mae'n bosib i chi gael yr opsiwn i dderbyn eich buddion yn seiliedig ar gyfartaledd o unrhyw 3 blynedd olynol yn y 13 mlynedd ddiwethaf (yn diweddu ar 31 o Fawrth), cyn belled eich bod yn nodi eich dymuniad i wneud hynny yn ysgrifenedig i'ch Adran Bensiynau dim hwyrach na mis cyn gadael.

A fydd fy mhensiwn yn cynyddu yn ystod fy ymddeoliad?

Mae'r CPLIL yn darparu cynyddiadau pensiwn statudol. Mae hyn yn golygu os ydych yn ymddeol ar neu ar ôl i chi gyrraedd 55 mlwydd oed, y bydd eich pensiwn yn cael ei gynyddu yn flynyddol yn unol â'r mynegai costau byw priodol. Cynyddir pensiynau gwaieledd iechyd yn flynyddol yn unol â'r mynegai costau byw priodol waeth beth fo'ch oedran.

Diogelwch ar gyfer eich Teulu

Pa fuddion a delir ar fy marwolaeth?

Os ydych yn marw tra mewn gwaith, fel aelod o CPLIL telir y buddion a ddangosir isod.

- Lwmp swm **grant marwolaeth** o gyflog 3 blynedd neu gyflog rhan-amser o 3 flynedd os ydych yn gweithio'n rhan-amser. Os ydych wedi gostwng eich oriau o ganlyniad cyflwr neu salwch, sydd wedyn, yn marn meddyg iechyd galwedigaethol annibynnol, yn arwain at eich marwolaeth, yna bydd y gostyngiad yn eich oriau yn cael ei ddiystyru wrth gyfrifo'r cyflog i'w ddefnyddio ar gyfer lwmp swm grant marwolaeth ac wrth gyfrifo'r pensiwn goroeswr sy'n daladwy i'ch priod, partner sifil cofrestredig neu bartner cyd-fyw cymwys.
- Mae **Pensiwn goroeswr** yn daladwy yn awtomatig i naill ai eich priod, partner sifil cofrestredig³ neu, yn ddarostyngedig i amodau cymhwyso penodol, eich partner sy'n cyd-fyw cymwys. Mae'r pensiwn yn daladwy yn syth ar ôl i chi farw am eu hoes a bydd yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â mynegai costau byw priodol.

Ar gyfer aelodaeth a adeiladwyd i fyny o Ebrill 1 2014 hyd at eich dyddiad marwolaeth, mae'r pensiwn sy'n daladwy yn hafal i 1/160ain o'ch cyflog pensynadwy wedi ei lluosio gydag eich aelodaeth yn y cynllun ar ôl 31 Mawrth 2014, yn ogystal â 49/160ain o swm unrhyw bensiwn sydd wedi ei gredu i'ch cyfrif pensiwn yn dilyn trosglwyddo hawliau pensiwn, yn ogystal â phensiwn yn gyfartal i 1/160ain o'ch cyflog pensynadwy tybiedig ar gyfer pob blwyddyn o aelodaeth y byddech wedi adeiladu i fyny o ddyddiad eich marwolaeth hyd at eich OPA.

- Pensiynau i **blant cymwysedig**.

Nodwch os gwelwch yn dda, mi fydd pensiwn partner sy'n cyd-fyw cymwys yn llai na hyn sydd yn daladwy i wraig weddw, gŵr gweddwr neu bartner sifil cofrestredig, os oes gennych aelodaeth yn y cynllun cyn 6 Ebrill 1988 a heb ethol i dalu cyfraniadau ychwanegol i gyfri tuag at bensiwn eich partner cyd-fyw cymwys.

Os byddwch yn marw ar ôl ymddeol, bydd pensiwn goroeswr yn daladwy yn awtomatig i'ch priod, partner sifil cofrestredig neu, yn ddarostyngedig i amodau cymhwyso penodol, eich partner sy'n cyd-fyw cymwys ac unrhyw blant cymwys sydd gennych. Mae grant marwolaeth yn daladwy os yw llai na 10 mlynedd o bensiwn wedi ei dalu ac eich bod o dan 75 mlwydd oed ar ddyddiad marwolaeth, yn yr achos yma fe delir gweddill 10 mlynedd o bensiwn fel lwmp swm.

Mae'r CPLIL hefyd yn caniatáu i chi ddweud pwy y buasech yn hoffi i dderbyn y grant marwolaeth trwy gwblhau ffurflen Mynegi Dymuniad Grant Marwolaeth, sydd ar gael o wefan y Gronfa Bensiwn. Fodd bynnag, mae awdurdod gweinyddu'r Cynllun yn cadw disgrisiwn llwyr wrth benderfynu pwy i dalu'r grant marwolaeth iddynt.

Os hoffech gael rhagor o wybodaeth am gymhwysedd eich Partner sy'n Cyd-fyw, neu ar gyfrifo pensiynau Plant, cysylltwch â'r Adran Bensiynau.

³ Partneriaeth sifil yw perthynas rhwng ddau berson o'r un rhyw (partneriaid sifil), a ffurfiar pan maent yn cofrestru fel partneriaid sifil y naill a'r llall.

Rhai sy'n gadael heb hawl di-oed i fuddion

Ad-dalu Cyfraniadau

Os ydych yn gadael gyda llai na 2 flynedd o aelodaeth, heb ddod â throsglwyddiad i'r CPLIL a heb unrhyw fuddion gohiriedig CPLIL arall yng Nghymru neu Lloegr, gallwch gymryd ad-daliad o'ch cyfraniadau, llai unrhyw gostyngiadau treth (a'r gost o'ch prynu yn ôl i Ail Gynllun Pensiwn Gwlad (S2P), os yn berthnasol).

Buddion gohiriedig

Os ydych yn gadael cyn eich OPA a bod cyfanswm eich aelodaeth yn 2 mlynedd neu fwy, neu os ydych wedi trosglwyddo hawliau pensiwn eraill i'r CPLIL, neu os oes gennych fudd gohiriedig yn y CPLIL yng Nghymru neu Lloegr, bydd gennych hawl i fuddion gohiriedig oddi fewn i'r CPLIL. Fe gyfrifir eich buddion gohiriedig CPLIL fel y disgrifir yn yr adran **Y Buddion**. Yn ystod y cyfnod mae'r buddion wedi eu gohirio, bydd eich buddion yn cynyddu'n flynyddol yn unol â mynegai costau byw priodol.

Oni bai eich bod yn penderfynu trosglwyddo eich buddion gohiriedig i gynllun pensiwn arall, fe fyddant, fel rheol yn cael eu talu pan fyddwch yn cyrraedd eich OPA, ond:

- gallant ddod yn daladwy yn gynt, ac yn gyflawn os oherwydd salwch yr ydych yn barhaol analluog o wneud y swydd yr oeddech yn gweithio ynddi pan adawsoch y CPLIL a'i fod y posibilrwydd yn îs, oherwydd eich analluogrwydd, i chi gael unrhyw gyflogaeth cyflogedig o fewn tair blynedd o wneud cais am y buddion neu erbyn eich OPA, pa bynnag un yw'r cynharaf; neu;
- gallwch, os ydych yn dymuno, ddewis i dderbyn eich buddion gohiriedig yn gynnar o 55 mlwydd oed ymlaen; neu
- os dymunir, mae'n bosib i chi ethol i beidio derbyn eich buddion gohiriedig ar eich OPA a gohirio eu derbyn nes amser yn y dyfodol (ond, rhaid talu'r buddion gohiriedig erbyn i chi gyraedd 75 mlwydd oed).

Gall buddion a dalwyd yn gynnar, heb gynnwys buddion a dalwyd ar sail waeledd iechyd parhaol, gael eu gostwng wrth gymryd i ystyriaeth eich bod wedi derbyn taliad yn gynnar, a'r ffaith y byddech yn derbyn y pensiwn am gyfnod hwy. I'r gwrthwyneb, bydd buddion a dalwyd ar ôl eich OPA yn cael eu cynyddu.

Os byddwch yn marw cyn bod eich buddion gohiriedig yn cael eu talu, telir lwmp swm grant marwolaeth a fydd yn cyfateb i 5 mlynedd o bensiwn. Mae'r CPLIL yn eich galluogi i ddweud pwy hoffwch gael unrhyw grant marwolaeth drwy gwblhau ffurflen Mynegi Dymuniad Grant Marwolaeth, sydd ar gael gan wefan y Gronfa Bensiwn. Fodd bynnag, mae awdurdod gweinyddu'r Cynllun yn cadw disgrisiwn llwyr wrth benderfynu pwy y telir grant marwolaeth.

Buddion gohiriedig (parhâd)

Mae Pensiwn goroeswr yn daladwy yn awtomatig i weddw, wr gweddw, partner sifil cofrestredig neu, yn ddarostyngedig i amodau cymhwys penodol, eich partner sy'n cyd-fyw cymwys a hefyd unrhyw blant cymwys sydd gennych. Mae'r pensiwn yn daladwy yn syth ar ôl i chi farw am eu hoes a bydd yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â mynegai costau byw priodol.

Ar gyfer aelodaeth a adeiladwyd i fyny o Ebrill 1, 2014, mae'r pensiwn sy'n daladwy yn hafal i 1/160ain o'ch cyflog a ddefnyddiwyd i gyfrifo eich buddion gohiriedig wedi ei luosi gydag eich aelodaeth yn y cynllun ar ôl 31 Mawrth 2014, yn ogystal â 49/160ain o swm unrhyw bensiwn sydd wedi ei gredydu i'ch cyfrif pensiwn yn dilyn trosglwyddo hawliau pensiwn.

Nodwch os gwelwch yn dda, mi fydd pensiwn partner sy'n cyd-fyw cymwys yn llai na hyn sydd yn daladwy i wraig weddw, gŵr gweddw neu bartner sifil cofrestredig, os oes gennych aelodaeth yn y cynllun cyn 6 Ebrill 1988 a heb ethol i dalu cyfraniadau ychwanegol fel bod y cyfnod yn cyfri tuag at bensiwn eich partner cyd-fyw.

Os hoffech gael rhagor o wybodaeth mewn perthynas â chymhwysedd eich Partner sy'n Cyd-fyw, neu ar gyfrifo pensiynau Plant, cysylltwch â'r Adran Bensiynau.

A allaf drosglwyddo fy muddion i rywle arall?

Os ydych yn gadael y cynllun o leiaf blwyddyn cyn eich OPA a bod gennych hawl i fuddion gohiriedig neu ad-daliad, yn gyffredinol, gallwch drosglwyddo arian cyfwerth eich buddion pensiwn i gynllun Cyflogwr newydd (os ydynt yn fodlon ac yn gallu ei dderbyn), i gynllun pensiwn personol neu fudd-ddeiliaid, neu bolisi yswiriant 'prynu-allan', ar yr amod eich bod wedi cael cyngor gan Ymgynghorydd Ariannol Annibynnol (YAA) sydd wedi ei awdurdodi gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA) cyn gwneud hynny. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â'r Adran Bensiynau.

Fodd bynnag, os ydych yn ail-ymuno â, neu eisoes wedi ail-ymuno â'r CPLIL mewn Cronfa arall yng Nghymru neu Loegr, mae'n rhaid i chi: a) hysbysu'r awdurdod gweinyddu'r Gronfa yr ydych yn aelod actif ohono eich bod gyda buddion gohiriedig mewn Cronfa CPLIL arall yng Nghymru neu Loegr; b) hysbysu'r Gronfa ble mae eich buddion gohiriedig yn cael eu cadw eich bod yn aelod actif yn y Gronfa CPLIL arall yng Nghymru neu Loegr, ac; c) hysbysu'r awdurdod gweinyddu'r Gronfa yr ydych yn aelod actif ohono o unrhyw wasanaeth cyfamserol mewn unrhyw gynllun pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill (hyd yn oed os yw ad-daliad o gyfraniadau wedi ei dderbyn mewn perthynas â'r wasanaeth). Mae eitemau (a) a (b) yn ofynnol i sicrhau eich bod yn cael y dewisiadau priodol ynghylch cyfuno eich buddion. Mae methu â chydymffurfio ac eitem (c) yn gallu arwain at beidio cymhwysu rhai hawliau statudol i'ch amgylchiadau, e.e. cyswllt cyflog terfynol os byddwch yn penderfynu cyfuno unrhyw aelodaeth CPLIL cyn Ebrill 1 2014. Bydd yr Adran Bensiynau wedyn yn eich darparu gyda'r wybodaeth angenrheidiol ynglŷn ag ymuno eich buddion.

Cymorth gyda Phroblemau Pensiwn

Pwy all fy helpu os oes gennyf gwestiwn neu gŵyn?

Os oes gennych unrhyw amheuaeth am eich hawliau budd, neu os oes gennych broblem neu gwestiwn am eich aelodaeth CPLIL neu fuddion, cysylltwch â'ch Adran Bensiynau yn y cyfeiriad a ddangosir ar ddiwedd y canllaw byr yma. Byddant yn ceisio egluro neu gywiro unrhyw gamddealltwriaeth neu anghywirdeb mor fuan ac effeithlon â phosib. Os yw'r ymholiad ynghylch eich cyfradd cyfrannu, yna cysylltwch gyda Adran Adnoddau Dynol neu Adran Gyflogau eich Cyflogwr. Byddent yn gallu egluro sut maent wedi cyfrifo eich cyfradd cyfrannu.

Os ydych yn parhau i fod yn anfodlon ag unrhyw benderfyniad a wneir mewn perthynas â'r Cynllun, mae gennych yr hawl i ofyn i'ch cŵyn gael ei adolygu yn annibynnol dan y Weithdrefn Datrys Anghydfod Mewnol ac, oherwydd bod y cynllun wedi ei reoleiddio yn dda, mae yna hefyd nifer o gyrrff rheoli eraill a all eich helpu. Rhestrir y gweithdrefnau amrywiol a chyrrff isod.

Gweithdrefn Datrys Anghydfod Mewnol

Yn y lle cyntaf dylech ysgrifennu at berson a enwebir gan y corff a wnaeth y penderfyniad ynglŷn â'r hyn yr ydych yn dewis apelio yn ei erbyn. Rhaid i chi wneud hyn o fewn **6 mis** i ddyddiad hysbysiad y penderfyniad, gweithred neu'r esgeulustod yr ydych yn dymuno cwyno yn ei erbyn, neu gyfnod hirach a chaniateir gan y person enwebedig. Bydd y person a enwebir yn ystyried eich cŵyn ac yn eich hysbysu o'i benderfyniad / phenderfyniad. Os nad ydych yn fodlon â phenderfyniad y person yma (neu eu methiant i wneud penderfyniad), fe allwch wneud cais i awdurdod gweinyddu'r Cynllun er mwyn cael ei ail ystyried.

Y Gwasanaeth Cyngori ar Bensiynau (TPAS)

Mae TPAS ar gael ar unrhyw adeg i gynorthwyo aelodau a buddiolwyr y Cynllun mewn cysylltiad ag unrhyw ymholiad pensiwn neu unrhyw anhawster na allant ei ddatrys gyda gweinyddwyr eu cynllun. Gellir cysylltu â TPAS yn:

11 Belgrave Road
Llundain
SW1V 1RB Ffôn: **0300 123 1047**

Y Ombwdsman Pensiynau (TPO)

Mewn achosion ble na ellir datrys cŵyn neu anghydfod wedi ymyriad TPAS, gellir gwneud cais cyn pen **3 blynedd** o'r digwyddiad, i ofyn i'r Ombwdsman Pensiynau am ddyfarniad. Gall yr Ombwdsman ymchwilio a phennu unrhyw gŵyn neu anghydfod sy'n ymwneud â chamweinyddiad y Cynllun neu faterion ffaith neu gyfraith ac fe fydd ei benderfyniad yn derfynol ac yn orfodol (oni bai fod yr achos yn mynd i Lys priodol ar bwynt cyfraith). Ni ellir ymchwilio i faterion pan fo achosion cyfreithiol eisoes wedi cychwyn. Gellir cysylltu â'r Ombwdsman Pensiynau yn:

11 Belgrave Road
Llundain
SW1V 1RB Ffôn: **0207 6302 200**

Y Rheolydd Pensiynau (TPR)

Dyma rheolydd cynlluniau pensiwn gwaith. Mae gan y Rheolydd Pensiynau bwerau i ddiogelu aelodau cynlluniau pensiwn gwaith ac ystod eang o bwerau i gynorthwyo i ddatrys materion pan fo'r angen. Mewn achosion eithafol gall y Rheolydd ddirywio ymddiriedolwyr neu gyflogwyr a diswyddo ymddiriedolwyr o gynllun. Gallwch gysylltu â'r Rheolydd Pensiynau yn:

Napier House
Trafalgar Place
Brighton
BN1 4DW

Ffôn: **0345 6000 707**

Sut y gallaf olrhain fy hawliau pensiwn?

Mae Gwasanaeth Olrhain Pensiynau yn cynnwys manylion o gynlluniau pensiwn, yn cynnwys y CPLIL ynghyd â chyfeiriadau cyswllt perthnasol. Mae'n darparu gwasanaeth olrhain ar gyfer cyn-aelodau cynlluniau gyda hawliau pensiwn (a'u dibynyddion) sydd wedi colli cysylltiad â'u cynlluniau blaenorol. Mae'n rhaid i bob cynllun galwedigaethol a phersonol gofrestru os oes gan y cynllun pensiwn aelodau presennol sy'n cyfrannu i'w cynlluniau neu bobl sy'n disgwyl cael budd o'r cynllun.

Os ydych angen defnyddio'r gwasanaeth olrhain, ysgrifennwch at:

Y Gwasanaeth Olrhain Pensiynau
Y Gwasanaeth Pensiynau
Tyneview Park
Whitley Road
Newcastle upon Tyne
NE98 1BA

Ffôn: **0345 6002 537**

Hefyd, peidiwch ag anghofio rhoi gwybod i'ch darparwyr pensiwn am unrhyw newid yn eich cyfeiriad cartref.

Gwybodaeth Bellach ac Ymwadiad

Mae'r canllaw yma ar gyfer aelodau yn Lloegr neu yng Nghymru ac mae'n adlewyrchu darpariaethau y CPLIL a'r ddeddfwriaeth or-redol ar y adeg cyhoeddi (**1 Ebrill 2017**).

Gall y Llywodraeth newid y ddeddfwriaeth or-redol a gallent, ar ôl ymgynghoriaeth gyda buddgyfranogwyr, wneud newidiadau i'r CPLIL yn y dyfodol.

Ni all y canllaw byr yma gynnwys pob amgylchiad personol. Er enghraifft, nid yw'n cynnwys buddion ymddeoliad salwch sydd heb eu cynyddu. Yn ogystal, nid yw'n cynnwys yr hawliau sy'n berthnasol i nifer cyfyngedig o aelodau e.e. y rhai hynny ble mae cyfanswm eu buddion pensiwn yn fwy na'r Lwfans Am Oes (£1 miliwn o Ebrill 2016) neu'r rhai sydd â'i buddion pensiwn yn cynyddu yn fwy na'r Lwfans Blyneddol (£40,000 o Ebrill 2014) mewn unrhyw flwyddyn dreth, neu y rhai sy'n amodol i gost treth lwfans blyneddol arbennig, y rhai hynny ble mae hawliau a amddiffynnir yn berthnasol, neu'r rhai hynny sydd dan reolaeth Gorchymyn Rhannu Pensiwn yn dilyn ysgariad neu ddiddymiad partneriaeth sifil.

Nodwch os yw eich buddion pensiwn yn amodol ar Orchymyn Rhannu Pensiwn a gyhoeddwyd gan y Llys yn dilyn ysgariad neu ddiddymu partneriaeth sifil, bydd eich buddion yn cael eu lleihau yn unol â'r Gorchymyn Llys neu gytundeb.

Mewn achos unrhyw anghydfod ynglŷn â'ch buddion pensiwn, bydd y ddeddfwriaeth briodol yn drech. Nid yw'r canllaw byr yma yn cyflwyno unrhyw hawliau amodol neu statudol ac fe'i darperir er gwybodaeth yn unig.

Gellir cael rhagor o wybodaeth fwy manwl am CPLIL gan:

**Cronfa Bensiwn Dyfed
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP**

Ffôn: **01267 224 043**
E-bost: **pensiynau@sirgar.gov.uk**
Safle Wê: **www.cronfabensiwndyfed.org.uk**